

ΕΝΤΟΣ ΕΠΙΟΧΉΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2008 • ΤΕΥΧΟΣ 37 • ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ'

Η Λίλιαν Μπρικ ενθαρρύνει τις γυναίκες

Αποδίδουν στα κινήματα τη μομφή ότι συνδέονται με τη βία, αλλά δεν αποκλείουν απεναντίας τη διαμεσολάβηση ή και τη συμφωνία με τον πόλεμο, μάλλον τους πολέμους, με τους βομβαρδισμούς, τους πυραύλους, τους στρατούς, τους νεκρούς. Για την επιθετική στάση των διαδηλωτών ακούμε πολλά, αλλά επικρατεί σιωπή για τα αίτια της αστυνομίας που κάνει συλλήψεις και χρησιμοποιεί όπλα, τοξικά αέρια και γκλομπς εναντίον όποιου διαδηλώνει. Κι ύστερα τι είναι όλη αυτή η βία των κινήματων; Μια σωματική προστασία όταν πρόκειται να παραβιάσεις μια απαγορευμένη ζώνη; Είναι αλήθεια ότι στις διαδηλώσεις μπορείς να πας και χωρίς κράνος. Εξαρτάται από το τι θέλεις να κάνεις. Αν βρεθείς μπροστά σε ένα αγκαθωτό συρματοπλέγμα ενός κρατικού στρατοπέδου γεμάτου από μετανάστες και πρέπει να το κόψεις, χρειάζεσαι μια ψαλίδα. Εάν πρέπει να αποκλείσεις ένα δρόμο, πρέπει ο κόσμος να σταθεί στη μέση του δρόμου, όπως εκείνη τη φορά που αποκλείσαμε τα τρένα με το στρατό (αναφέρεται στα τρένα που μετέφεραν στρατιώτες στον πόλεμο κατά της Γιουγκοσλαβίας). Εάν,

Η βία και τα κινήματα

επίσης, προβλέπεται ότι η αστυνομία θα χτυπήσει, πρέπει να αποφασίσεις, όπως κάναμε σε ανάλογες περιπτώσεις, να στήσεις οδοφράγματα. Εξαρτάται από το τι θέλεις να κάνεις κάθε φορά. Εάν σε μια διαδήλωση πάει κανείς μόνο για να ανεμίσει τις σημαίες, τα κράνη δεν χρειάζονται. Εάν θέλεις να κάνεις μια ελάχιστη πράξη ανυπακοής σε νόμους που όλοι σχεδόν ορίζουν ως άδικους και ανάξιους σεβασμού, χρειάζεται να γνωρίζεις ότι η αστυνομία μπορεί «χωρίς βία» να σου σπάσει το κεφάλι, οπότε είναι καλύτερο να προστατευτείς. Εάν αποφασίσεις να παραβιάσεις μια απαγορευμένη ζώνη πηδώντας πάνω από έναν τοίχο όπως στη Μπολόνια, μια σκάλα είναι καλύτερη από το κράνος.

Στην Ιταλία συζητάμε πώς μπορείς να σταματήσεις την αστυνομία όταν σου

επιτίθεται, πώς να μην υπακούσεις σ' ένα νόμο άδικο, πώς να υπερασπίσεις μια κατάληψη ενός σπιτιού. Όλα αυτά σημαίνουν ότι «είσαι βίαιος»; Ε, λοιπόν όσοι θεωρούνται μη βίαιοι, ας μας προτείνουν πώς να κάνουμε τα ίδια πράγματα με διαφορετικό τρόπο, χωρίς να το παιδεύουν τόσο πολύ. Θα ήταν μια καλή συνεισφορά, αφού κανένας δεν κατέχει την τέλεια συνταγή. Υπό τον όρο, όμως, ότι θεωρούμε σημαντικό και δίκαιο να μην υπακούσουμε σε νόμους άδικους. Αυτό που αποκαλούν ορισμένοι «πολιτική βία», στην πραγματικότητα δεν είναι παρά οι πρακτικές της διάχυτης παραβατικότητας ή της «νέας νομιμότητας της βάσης», της ανυπακοής και της άμεσης ενέργειας, του σαμποτάζ, που είναι σημαντικά στοιχεία στην κουλτούρα που αμφισβητεί τη νομιμό-

τητα της Αυτοκρατορίας σε κάθε σημείο του πλανήτη. Επομένως έχει περισσότερο νόημα και είναι πιο χρήσιμο για όλους να ενώσουμε τις δυνάμεις μας με πρακτικές και κουλτούρες διαφορετικές, ακόμη και με ρόλους διαφορετικούς, ο ένας με το κράνος και ο άλλος με την ταυτότητα του βουλευτή, και να δοκιμάσουμε να παραγάγουμε μια κοινή γλώσσα, προσωρινή, η οποία να αποσυναρμολογεί την εξουσία, να τη δυσκολεύει, να διευρύνει τις συμπεριφορές της λιποταξίας στον πόλεμο, εσωτερικό και εξωτερικό, να συνδέει χίλιες μορφές κοινωνικής απεργίας και αντίστασης. Περιμένουν ότι δεν θα κάνουμε τίποτε. Είναι πιθανό, όμως, να βρεθούν απέναντι σε μια σοβαρή υπόθεση, σε μια παγκόσμια συλλογικότητα η οποία δεν σέβεται τις εντολές τους. Που θέτει την ευφύια της συνεργασίας στην υπηρεσία μιας ριζικής αλλαγής. Που βιώνει τις κοινωνικές σχέσεις σε αντίθεση με το νεοφιλελευθερισμό. Ποιος το λέει ότι όλα αυτά δεν μπορούν να συνυπάρχουν, εάν ο σκοπός είναι κοινός; Ίσως η Δεξιά, ίσως όποιος καταδικάζει τους αγώνες, ίσως η αστυνομία. Αλλά όλοι αυτοί τι σχέση μπορεί να έχουν σε μια συζήτηση για το κίνημα;

ΛΟΥΚΑ ΚΑΖΑΡΙΝΙ

Ο «ρομαντικός αντικαπιταλισμός» της διαδικτυακής αντιπληροφόρησης

Για τους νοσταλγούς της ουτοπίας σε έναν αντιουτοπικό κόσμο (Ράσελ Τζάκομπι)

Νίκος Σέργης
και
Δημήτρης Αργυρός

Από την εποχή που ο Νίτσε υπενθύμισε στην ανθρωπότητα την επιμελώς θαμμένη ως τότε δύναμη της διονυσιακής της «μανίας», πέρασαν ήδη πάνω από 100 χρόνια. Εντελώς συμπτωματικά, την εποχή που ο γερμανός φιλόσοφος χανόταν στα ντιστογοιεφσκικά οράματά του, στην πατρίδα του μέγιστου πεζογράφου εξαπλωνόταν ο διονυσιασμός του «μηδενισμού». Για όσους έχουν παρευρεθεί στη σκηνή του αστικού «αντάρτικου», η παρομοίωση με το «διονυσιακό» στοιχείο της ντισεϊκής φιλοσοφίας δεν πρέπει να φαίνεται ανοίκεια. Ωστόσο, από τον καιρό των *Δαιμονισμένων* «κύλησε πολύ νερό στο αυλάκι» και είναι αλήθεια πως τούτη η ρήση, την οποία ο Πλάτων αποδίδει στον Ηράκλειτο, παραμένει ακόμα επίκαιρη: «δεις τον αυτόν ποταμόν ουκ αν εμβαίης».

Ο «ποταμός» της κοινωνικής έκρηξης

Όπως συνηθίζεται σε αυτές τις περιπτώσεις, η «σκεπτόμενη ανθρωπότητα» αναζητεί και πάλι τους «προγόνους» της πρωτόγονης εξέγερσης που ζει όλος ο πλανήτης, μέσα από τις εικόνες των ελληνικών οδοφραμάτων. Δεν μας εκπλήσσει η εμφάνιση πολλών στις αναλογίες με τις πρόσφατες γαλλικές οδομαχίες και καταστροφές, όμως μάλλον δεν θα συμφωνήσουμε. Ως προς την εξέγερση των γαλλικών προαστίων τουλάχιστον, οι διαφορές είναι σημαντικότερες από τις ομοιότητες. Χωρίς να υπολογίσουμε την άβυσσο που χωρίζει την ισχύ της εξουσίας Σαρκοζί από την παραπαίουσα δεξιά κυβέρνηση της Ελλάδας, η ρατσιστική υποδομή της γαλλικής κοινωνίας απέναντι στους ξένους έβγαλε στην επιφάνεια εκεί έναν κοινωνικό διχασμό που συνέβαλε στην κατάληξη της κρίσης. Κανείς δεν μπορεί να ισχυριστεί σοβαρά πως στην ελληνική κοινωνία απουσιάζει ο ρατσισμός, ούτε ότι οι μετανάστες εδώ δεν συμμετείχαν στο πρωτοφανές «πανηγύρι» του πλιάτσικου, ωστόσο τούτη η αντίσταση στην κρατική βία που ζήσαμε παραμονές εορτών εν μέσω νεφών δακρυγόνων, ξεκίνησε μέσα από τα σπλάχνα της ίδιας της εμπορευματικής κοινωνίας μας και μάλιστα από το κατά τεκμήριο πιο «αθώο» κομμάτι της, τους μαθητές. Κάποιοι «ορθόδοξοι» αριστεροί ή δογματικοί της «προόδου» ταύτισαν τους εξεγερμένους τού «Αλέξη» με τους Λουδίτες που κατέστρεφαν τις μηχανές, λες και οι τράπεζες που κήκαν είχαν παραγωγική αξία. Όχι, αυτή η εξέγερση δεν ήταν μόνο του μητροπολιτικού περιθωρίου, όπως στη Γαλλία, τούτη η εξέγερση δόνησε όλους τους καταπιεσμένους και απογοητευμένους: τούτο άλλωστε αποδεικνύει το χειροκρότημα στην πυρπόληση των τραπεζών και των πολυεθνικών. Τα αναρχικά χαρακτηριστικά της κοινωνικής έκρηξης είναι πράγματα πρωτόφαντα, ακόμα και για όσους έχουν μνήμη των «ημερών του Χημείου».

2 Η διονυσιακή «μέθη» του οδοφράγματος

Ένας «μύθος» πλανάται πάνω από

την πόλη, ο «μύθος του μηδενός» στον ανύποδα της αισιοδοξίας του Σορέλ: μια ουτοπία δίχως ουτοπία, καθώς η παρούσα κοινωνική ρήξη αναπαράγει πιστά το «σημείο μηδέν», όπου η κοινωνία μας μαζοχιστικά πραγματοποίησε για πρώτη φορά ολοκληρωτικά τον «ευρωπαϊκό μηδενισμό» του Νίτσε. Το καλύτερο δώρο για τη γέννηση εκείνου που αναφώνησε: «αγαπάτε αλληλούς», καταδιώκοντας με βία τους εμπόρους από τον ναό, θα μπορούσε να είναι το καιγόμενο δέντρο του δημάρχου. Έτσι τήμησαν οι προλετάριοι της Βαλκανικής Μητρόπολης τη θυσία του Αλέξη, αλλά και τη γέννηση εκείνου που υποστήριξε πως δεν είναι αναγκαίο να εργαζόμαστε, καθώς ο Θεός μάς τα δίνει όλα... Σίγουρα δεν είναι τυχαίο ότι στα χέρια των ισχυρών της εποχής του κι εκείνος είχε την ίδια μοίρα με τους Κουμή – Κανελλοπούλου, τον Μιχάλη, τον Νίκο, τον Αλέξη κ.ο.κ. Δεν χρειάζεται να είναι κανείς αναρχικός ή επαναστάτης για να καταλάβει πως η δημιουργία βρίσκεται ακριβώς στην ανάλωση του «καταραμένου αποθέματος» του ύστερου καπιταλισμού. Όταν οι Ινδιάνοι κατέστρεφαν την παραπνοία παραγωγή στις οργιαστικές γιορτές –καθώς αναφέρουν ο Μπατάιγ και οι «καταστασιακοί»–, ίσως να είχαν περισσότερη γνώση της ουσίας από τον αλλοτριωμένο άνθρωπο του καπιταλισμού, που συσσωρεύει ακατάπαυστα χρήματα και εμπορεύματα, καταναλώνοντας δίχως να αναλώνει όπως απαιτεί η αυθεντική εν τω κόσμω ύπαρξη. Η ευτυχία του ανθρώπινου γένους αρμόζει στον αγώνα, στην εξέγερση, παρά στον διαχωρισμένο κόσμο των δούλων και των πιο δούλων από τους δούλους, των ιδίων των αφεντικών – σύμφωνα με τον φιλόσοφο που ενέπνευσε όλη τη σύγχρονη ανατρεπτική σκέψη, τον Χέγκελ.

Ο διαδικτυακός «ρομαντισμός» ενάντια στον καπιταλισμό

Στην απολογία του σχετικά με το σταλινικό του παρελθόν, ο Λούκατς, ο «καλύτερος μαθητής» τού Χέγκελ ανάμεσα στους μαρξιστές,

έκανε λόγο για τον «ρομαντικό αντικαπιταλισμό» της εποχής πριν την Οκτωβριανή Επανάσταση, για το κλίμα της διάχυτης ουτοπίας που αποσκοπούσε στο γκρέμισμα του παλαιού κόσμου και σημάδεψε αυτή την εποχή του «μεταιχμίου των ιδεών». Πιστεύουμε ότι στην επαναστατική «μανία» της γενιάς του Διαδικτύου συναντά κανείς πολλά από τα «ρομαντικά» χαρακτηριστικά άλλων καιρών αμφισβήτησης. Το πολιτικό έλλειμμα που ορισμένοι ορθώς καταδεικνύουν στις μέρες μας –η αντιεξουσιαστική εξέγερση του 1985 με ίδια αφορμή είχε σαφώς περισσότερο πολιτικό «προφίλ»– δεν αρκεί ωστόσο για να καταδικαστεί καλή τη πίστη το μένος κατά των τραπεζών. Τουναντίον, αυτή η πράξη δηλώνει την οργή της κοινωνίας, ακόμη και των ανθρώπων του «καναπέ», ενάντια στο «σαρκοβόρο» κεφαλαιοκρατικό σύστημα το οποίο εσχάτως παραδέχτηκε την ένδειά του ως προς τη στοιχειώδη συνοχή του κοινωνικού συστήματος. Είναι άλλωστε γνωστό πως στις ιστορικές στιγμές που η «οργανωμένη κοινωνία» αποσυντίθεται, τον λόγο έχουν οι μάζες και η «διονυσιακή» τους ορμή, σύμφωνα με το σχήμα του Κώστα Παπαϊωάννου. Ως εκ τούτου, στις ιστορικές παρομοιώσεις που είναι τώρα του συρμού θα θέλαμε να προσθέσουμε ακόμη μία: η παρούσα εξέγερση των νέων στην Ελλάδα ομοιάζει μάλλον με την εποχή της αποκαθίλωσης του σταλινισμού. Όπως η «κομμουνιστική» εξουσία αναγκάστηκε εκ των υστέρων να παραδεχτεί την ωμή βία και τον δεσποτισμό του «πατερούλη των λαών» προκαλώντας την επανάσταση των δεσμοστών του «κομμουνισμού», έτσι και σήμερα ο εμπορευματικός καπιταλισμός σήκωσε το «καπάκι» της αποτυχίας του, απελευθερώνοντας την ενστικτώδη, «ρομαντική» αντίδραση της κοινωνίας. Συνεπώς, μάλλον με την συγγική και την τσεχολοβίκικη επανάσταση θα πρέπει να συγκριθεί η παρούσα αφύπνιση των «υγιών» δυνάμεων του κοινωνικού ιστού, παρά με τα πρόσφατα γεγονότα στη Γαλλία. Απλώς τον ρόλο του «κύκλου Πέτοφι» παίζουν πλέον το Indymedia, το «Πολιτικό Καφενείο», τα μπλογκ και ο 1431AM...

Απαλλοτριώνοντας το «καταραμένο απόθεμα»

Οι «μεγάλες νύχτες του Αλέξη» –ένεκα χειμερινού ηλιοστασίου– υπήρξαν οι πιο «παραγωγικές» νύχτες των τελευταίων χρόνων. Τι πιο «παραγωγικό» από τη «θείκη βία» –κατά τον Μπένγιαμιν– των νέων προλεταρίων, που ανάλωναν με «μανική» ορμή ό,τι αναπαράγονταν μέχρι σήμερα με το θράσος της «φούσκας» παρότι ήταν κατάφωρα περιττό, που απαλλοτριώναν το διογκωμένο εμπόρευμα-θέαμα, αποφευχοποιώντας κάθε «μυθολογική» αξία της γυαλιστερής θιτρίνας και του κίβδηλου «φαίνεσθαι». Γιατί, όπως και να το κάνεις, δεν βιώνουμε τίποτε άλλο παρά την πρώτη «σιγή» μιας άρνησης που σύντομα θα συναντήσει την άρνησή της, καταλήγοντας σε μια κατάφαση συντριβής των σχέσεων εκείνων οι οποίες καθόρισαν τη σύγχρονη μορφή του καπιταλιστικού κράτους, τη μετατροπή της πολύμορφης παραγωγικής ικμάδας του ανθρώπου σε «θέαμα» προς κατανάλωση. Ο «ρομαντικός αντικαπιταλισμός» απαιτεί τη δημιουργία και «δημιουργία» δεν γίνεται με παλαιά υλικά: αυτά θα πρέπει άμεσα να αναλωθούν, το οποίο δεν διαφέρει πολύ από τον ριζικό μετασχηματισμό τους. Σίγουρα δεν ήταν σε λάθος δρόμο οι Κομμουνάροι όταν κατέστρεφαν τις τράπεζες και τον Λούβρο, ούτε ο Μπακούινιν παρέα με τον Βάγκνερ όταν πυρπόλησαν την Όπερα. Όπως ακριβώς ο «θνήσκων Θεός», είτε Διόνυσος τον ονομάσουμε είτε Χριστό, αναδύεται κάθε χρόνο μέσα από τις πυρπολημένες «τράπεζες» του παλαιού κόσμου, ομοίως και ο «ολοκληρωμένος άνθρωπος» του «νεαρού» Μαρξ θα αναγεννηθεί σαν τον Φοίνικα μέσα από τα αποκαΐδια του «λάιφ-στάιλ» και της «ψευδούς αναπαράστασης» της ζωής, με την οποία αναμετρήθηκαν θαρραλέα πρώτοι οι «καταστασιακοί».

Το «ποτάμι» κόντρα στην «πραγματοποίηση»

Εκατοντάδες χιλιάδες ή και εκατομμύρια άνθρωποι βροντοφωνάζουν πως δεν αντέχουν, δεν χωράνε σε αυτό τον κόσμο τής, κατά Λούκατς, «πραγματοποίησης». Εν τούτοις, το «ποτάμι» της παγκοσμιοποίησης διαφέρει νομοτελειακά από την εποχή της «τέλειας ενοχής» που βίωσαν οι διανοούμενοι πριν την Οκτωβριανή Επανάσταση. Οι εξεγερμένοι αντιστέκονται σήμερα χωρίς ένα «εκστατικό» όραμα: παρότι δεν ελέγχουν τους όρους της ζωής τους, αδυνατούν να οραματιστούν το

Μετανάστες και εξέγερση του Δεκέμβρη

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΝΙΑΤΗΣ

μέλλον, πως ανήκουν σε άλλο κόσμο: οι ορδές της ουτοπίας μοιάζουν πλέον χαμένες και ξεχασμένες. Οι νέοι «προλετάριοι» της μητρόπολης εκκινούν από την αρχή της απελπισίας και ουδόλως από την αρχή της ελπίδας –όπως ο Μπλοχ–, μόνο που αυτό είναι το πρώτο βήμα για να συγκροτηθούν χωρίς μεσολαβήσεις σε «τάξη για τον εαυτό της». Και μόνο η χυδαία επίθεση της ηγεσίας του ΚΚΕ θα αρκούσε για να αποδείξει την παραπάνω δυναμική... Ο «ρομαντικός αντικαπιταλισμός» του 21ου αιώνα δεν συνιστά «τυφλή βία» ενάντια στην ιδιοκτησία, τουναντίον βασίζεται στην κατοχή ολοένα και πιο εξελιγμένων «εργαλείων» επικοινωνίας – τόσο στη Γένοβα όσο και στην ελληνική εξέγερση του 2008, οι «αφιονισμένες» μάζες του πεζοδρομίου εκμεταλλεύθηκαν στην εντέλεια τις δυνατότητες που παρέχουν τα κινητά και το Διαδίκτυο. Ο ίδιος ο κόσμος της «αποξένωσης» του εμπορεύματος γέννησε την «άρνησή» του, η γενιά της «οθόνης» καταστρέφει απειλητικά το κίβδηλο περιβάλλον των ΜΜΕ, διαρρηγνύοντας τον «κύκλο με την κιμωλία» που παρένθεσε η εξουσία μεταξύ παθητικού θεατή και πραγματικής ζωής.

Το «θέαμα» ως ιδεολογική εξουσία

Είναι βέβαιο ότι το σύγχρονο κράτος έχει ισχυρότερα όπλα από τα τανκς που εισέβαλαν στη Βουδαπέστη (1956) και στην Πράγα (1968) – η ειρωνεία της Ιστορίας είναι πως οι ανακοινώσεις του ΚΚΕ ηχούν σήμερα όπως οι απειλές των τότε «κομμουνιστών» ενάντια στις συγγραφικές και τις τσεχοσλοβακικές μάζες: η εξουσία διαθέτει πλέον ένα ύπουλο μέσο υποταγής μέσα σε κάθε σπίτι, την τηλεόραση. Αλλά, όπως ακριβώς οι εξεγερμένοι εργάτες-διανοούμενοι της Ανατολικής Ευρώπης διέλυσαν εν μία νυκτί τον ψεύτικο κόσμο της μονόχρωμης προπαγάνδας, έτσι και η εξεγερμένη νεότητα του 21ου αιώνα καταδαφίζει χωρίς αιδώ τη φανταχτερή «βιτρίνα» της πλασματικής ευτυχίας, το «θέαμα» της προπαγάνδας ως φορέα της ιδεολογικής εξουσίας. Μπορεί οι συγγραφικές-τσεχοσλοβακικές μάζες να ηττήθηκαν, αλλά είπαμε: «δεν μπορείς να μπεις δυο φορές στον ίδιο ποταμό!» Το βέβαιο πάντως είναι ότι το «ποτάμι» του «ρομαντικού αντικαπιταλισμού» δεν θα ποσωγυρίσει στον αιώνα που πριν λίγα χρόνια ξεκίνησε. Η «εξέγερση του Αλέξη» είναι το προανάκρουσμα ενός απειλητικού μέλλοντος. Σε όλη την Ευρώπη τίποτε δεν θα είναι το ίδιο ύστερα από τις «νύχτες του Αλέξη», αποδεικνύοντας πως στο «μηδέν» υπάρχει ελπίδα μόνο εάν βάλεις το «μαχαίρι στο κόκκαλο» του συστήματος, μόνο εάν εκφοβίσεις αληθινά και έμπρακτα την εξουσία. Στο μεταξύ, οι διανοούμενοι, πλην τμητικών εξαιρέσεων, μπορούν να συνεχίσουν να «νίπτονται» στη σιωπή: έτσι κι αλλιώς, ο νεογέννητος Θεός σε λίγους μήνες θα πεθάνει...

Οι μετανάστες και οι μετανάστριες είναι το τμήμα της κοινωνίας που υφίσταται στο μεγαλύτερο βαθμό την αστυνομική αυθαιρεσία και βία ή, σωστότερα, είναι εκείνοι στον οποίον το σώμα έχει εγκαθιδρυθεί τις δύο τελευταίες δεκαετίες το καθεστώς βίας και αυθαιρεσίας που όλοι σήμερα ομολογούν ότι επικρατεί στην ελληνική αστυνομία. Στα σύνορα, στα κέντρα κράτησης και τα αστυνομικά τμήματα, αλλά και στους δρόμους των πόλεων, στις εξακριβώσεις στοιχείων, στις επιχειρήσεις-σκούπα και στις ουρές στα τμήματα αλλοδαπών, συστηματικά ποδοπατείται η αξιοπρέπεια και απαξιώνεται η ζωή των μεταναστών-ριών. Είναι εκεί όπου η ρατσιστική, σεξιστική και σαδιστική νοοτροπία που διέκρινε ιστορικά τα σώματα ασφαλείας επανέρχεται και επιβάλλεται σε μαζική κλίμακα, απενοχοποιημένη και κοινωνικά νομιμοποιημένη, για να εξυπηρετήσει το στόχο της «καταπολέμησης της λαθρομετανάστευσης». Και, βεβαίως, δεν πρόκειται για ζήτημα ελλειπών εκπαιδευσης, επίορκων και όσα άλλα. Η αστυνομική βία βρίσκεται στον πυρήνα της πολιτικής αποτροπής της μετανάστευσης, ως παραδειγματική βία (για την «αποθάρρυνση» όπως λέγεται των «λαθρομεταναστών») και διατρέχει όλο το «αποκαθαρμένο» και πολιτικώς ορθό λεξιλόγιο: έλεγχος, απόθεση, επαναπροώθηση, υποδοχή...

Από αυτή τη σκοπιά η εκτέλεση του Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου μπορεί να ειπωθεί δεμένη σε μια αλυσίδα ατιμώρητων αστυνομικών εγκλημάτων σε βάρος των «άλλων», των «χωρίς χαρτιά», εκείνων που εξαίρονται από τα δικαιώματα. Επίσης, κατά αυτό τον τρόπο μπορεί να ερμηνευτεί η μαζική συμμετοχή μεταναστών, ιδιαίτερα νέων, σε όλες τις εκφάνσεις της εξέγερσης του Δεκέμβρη. Πρόκειται για ένα στοιχείο που γενικά εκλαμβάνεται ως νέο και έχει ιδιαίτερη σημασία καθώς η χωρίς προηγούμενο ένταση και διάρκεια των συγκρούσεων φάνηκε ότι έφερε κάτι από τις μητροπολιτικές εξεγέρσεις, από τα βίαια ξεσπάσματα των αποκλεισμένων μειονοτήτων και μεταναστών και ομολογουμένως δημιούργησε συνειρήματα με το Λος Άντζελες '92 και ακόμη περισσότερο με τα παρισινά προάστια το 2005.

Βεβαία, τέτοιοι συνειρήματα ενέχουν πάντα τον κίνδυνο να οδηγήσουν σε απλοποιήσεις, εμφανικές αντιστοιχίες και εύκολες ταυτίσεις. Σε αντίθεση με τη νεολαία των προαστίων που επιτιθόταν στις μαθητικές διαδηλώσεις των «λευκών», εδώ η μεταναστευ-

Στις φτωχογειτονίες της Τζακάρτα.

τική νεολαία, η «δεύτερη γενιά» μεταναστών, υπήρξε αναπόσπαστο κομμάτι της εξεγερμένης νεολαίας, της μαθητικής, της οργισμένης και ενίοτε άγριας. Η εξέγερση του Δεκέμβρη δεν χαρακτηρίστηκε από εθνικούς και ταξικούς διαχωρισμούς, καθορίστηκε από την πολυμορφία στη δράση και κυρίως στην ορμή και αυθορμητισμό των μαθητών, ενώ είχε εξαρχή την υποστήριξη ευρύτερων τμημάτων της κοινωνίας.

Παρ' όλα αυτά, τα ΜΜΕ επιχείρησαν από την πρώτη στιγμή να διαχωρίσουν τους μετανάστες με αφορμή τις συλλήψεις για κλοπές από τις σπασμένες βιτρίνες. Το «πλιάτσικο» και επίσης οι «ληλασίες», με τις προφανείς πολεμικές τους συνδηλώσεις, δημιούργησαν μια ισχυρή στερεοτυπική εικόνα: οι ξένοι ως όχλος λεηλατούν και πλιατσικολογούν τις περιουσίες μας. Κατά αυτό τον τρόπο ένα δευτερεύουσας σημασίας επακόλουθο των εκτεταμένων επεισοδίων που σχετίζεται με την παραβατικότητα της φτώχειας αναδείχθηκε σε μείζον ζήτημα και χρωμάθηκε εξολοκλήρου στους μετανάστες.

Αυτό που έχει σημασία εδώ δεν είναι το γεγονός ότι εκτός από μετανάστες, εξίσου Έλληνες «μας λεηλάτησαν» τα καταστήματα. Είναι ότι η προσπάθεια δαιμονοποίησης κατευθύνεται σε ένα συγκεκριμένο τμήμα των μεταναστών: Τους περισσότερους αποκλεισμένους και φτωχούς, τους νεοεισερχόμενους, τους Ασιάτες και Αφρικανούς, τους «τράνζιτ» που εγκλωβίζονται στην Ελλάδα αποτυγχάνοντας να συνεχίσουν προς τη Δυτική Ευρώπη. Αυτή η στοχοποίηση του πιο ευάλωτου και καταπιεσμένου κομματιού των μεταναστών και προσφύγων ταυτίζεται με την πρώτη συντονισμένη προσπάθεια της άκρας Δεξιάς να συγκροτηθεί κοινωνικά μέσω αντιμεταναστευτικών κινητοποιήσεων και επιτροπών πολιτών, με πρώτη την Πάτρα και έπειτα τον Αγ. Παντελεήμονα.

Από αυτήν την πλευρά έρχονται ιδιαίτερα ανησυχητικά σημάδια. Στην Πάτρα, για την «απο-

τροπή επεισοδίων» στις διαδηλώσεις που ακολούθησαν τη δολοφονία του Γρηγορόπουλου, θρέθηκαν χέρι χέρι μέλη της Χρυσής Αυγής και ΟΝΝΕΔίτες, «αγανακτισμένοι πολίτες» και «καταστηματαρχές», και μαζί τους ο περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας. Η ιδιότυπη αυτή «διαπαράταξιακή» συμμαχία έχει συγκροτηθεί τα δύο τελευταία χρόνια πάνω στις ευρείες συναινέσεις που δημιουργεί το μεταναστευτικό ζήτημα στην Πάτρα. Κατ' αντίστοιχο τρόπο στον Αγίο Παντελεήμονα, όπου επίσης ζει κάτω από άθλιες συνθήκες σημαντικός αριθμός μεταναστών, τους τελευταίους μήνες η άκρα Δεξιά επιχειρεί να κερδίσει δημοσιότητα και να παρέμβει στην τοπική κοινωνία εμφανιζόμενη ως επιτροπή πολιτών ενάντια στην υποβάθμιση της περιοχής. Δεν ήταν τυχαία τα μαχαιρώματα και οι «συλλήψεις» μεταναστών από ακροδεξιούς τις μέρες της εξέγερσης στην περιοχή.

Λαμβάνοντας αυτά υπόψη, το ζήτημα της μεταναστευτικής συμμετοχής στην εξέγερση του Δεκέμβρη μάς ανοίγει τη δυνατότητα για μια προσέγγιση όχι μόνο της συμμετοχής των μεταναστών «μαζί μας» στους κοινωνικούς αγώνες, αλλά της ίδιας της μετανάστευσης ως φαινομένου με καθοριστική επίδραση στη σημερινή συγκυρία. Τα ίδια τα γεγονότα μάς επιβάλλουν να δούμε τη μετανάστευση ως μια διαδικασία που παράγει κοινωνικά αποτελέσματα, δημιουργεί νέα υποκείμενα και αγώνες, αλλά και αποτελεί το πεδίο στο οποίο καταρχήν εφαρμόζεται το δόγμα ασφάλειας και επιβάλλονται νέες μορφές πειθαρχίας και καταστολής. Επίσης γίνεται σαφές ότι με αναφορά στη μετανάστευση επιχειρείται σήμερα να συγκροτηθεί ένας νέος χώρος κοινωνικής άκρας Δεξιάς.

Σε αυτή τη συγκυρία, το μεταναστευτικό ζήτημα αποκτά κεντρική πολιτική σημασία, ιδιαίτερα, δε, κάτω από συνθήκες οικονομικής ύφεσης. Μέσα σε αυτή τη νέα κατάσταση θα δοκιμασθεί το αντιρατσιστικό κίνημα, αλλά και ολόκληρη η Αριστερά.

Ελληνική Αυταρχική

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ
ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ-
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Κανένα μεμονωμένο περιστατικό δεν «δικαιολογεί» μια κοινωνική εξέγερση: μ' αυτή την έννοια, η κατάρριψη των γελοίων και προκλητικών σχετικών ισχυρισμών και η ένταξη μιας εν ψυχρώ δολοφονίας στα πραγματικά της συμφραζόμενα, αυτά της απογείωσης της κρατικής βίας και της ασυδοσίας της αστυνομίας, ήταν η πρώτη στιγμή –και η πρώτη νίκη– αυτής της εξέγερσης. Ούτε το «πειραγμένο» από το MEGA βίντεο της δολοφονίας, ούτε ο συνήθης δημοσιογραφικός κιτρινισμός, ούτε και ένας ορισμένος ακαδημαϊκός κρετινισμός που απολαύσαμε σε φύλλα μεγάλης κυκλοφορίας, κατάφεραν να πείσουν πως όλα οφείλονταν στην «κακιά στιγμή» – πόσο μάλλον ότι ο Αλέξης Γρηγορόπουλος ήταν απ' τους «γνωστούς-αγνώστους» των... εγκληματογόνων Εξαρχείων, που καιρό τώρα πήγαιναν γυρεύοντας.

Το κράτος Λειτουργεί μέχρι θανάτου

Ποιος πήγαινε γυρεύοντας το είχαν δείξει με τον πλέον εύγλωττο τρόπο, η καταδίωξη που στοίχισε τη ζωή ενός μετανάστη φέτος τον Οκτώβριο στην Πέτρου Ράλλη, τα περσινά βιντεοσκοπημένα αίσχη στο ΑΤ Ομόνοιας –εκεί όπου πριν από ένα χρόνο ξυλοκοπήθηκε και κατόπιν εξέπνευσε άλλος μετανάστης–, οι καθ' ἑξιν βασανισμοί κρατουμένων στο ΑΤ Αγ. Παντελεήμονα, ο ασύδοτος τραμπουκισμός της ΟΠΚΕ, η ανενόχλητη δράση μαχαιροβγάλτων νεοναζί δίπλα στα ΜΑΤ φέτος το Φλεβάρη, ο βασανισμός του Αυγουστίνου Δημητρίου πρόπερσι στη Θεσσαλονίκη και το κατασταλτικό όργιο του στρατηγού Πολύδωρα ενάντια στο φοιτητικό κίνημα του 2006-2007.

Από πόσες εκτροπές και μετά εμπεδώνεται η δημοκρατία;

Αυτές οι «μέρες του Αλέξη» λοιπόν,

η εξέγερση της γενιάς μας, ήταν το πολυαναμενόμενο –όσο και αναπάντεχο– «ΦΤΑΝΕΙ!». Το ίδιο και οι νύχτες, ήδη από το βράδυ της 6ης Δεκεμβρίου. Εκτός από εκατοντάδες χιλιάδες στους δρόμους όλης της χώρας, οι νύχτες και οι μέρες αυτές ξαναέβγαλαν νεοναζί δίπλα στα ΜΑΤ, υποχρέωσαν την «Αυριανή», τον Βερέμη και τον Καρατζαφέρη να συγχαρούν το ΚΚΕ και ανάγκασαν έναν Στέφανο Μάνο (πρώην βουλευτή του ΠΑΣΟΚ και επιλογή του Γ. Παπανδρέου το 2004, στο όνομα του πολιτικού φιλελευθερισμού...) να ευχηθεί την επέμβαση του στρατού για την αποκατάσταση της πληττόμενης κοινωνικο-οικονομικής ζωής της χώρας¹. Αν για τους πρώτους τα σχόλια περιττεύουν, η έμπνευση του Μάνου θα ήταν άδικο να αποδοθεί στον κυνισμό ή την «ιδιαιτερότητά» του: τα όρια της δημοκρατίας είχαν «επεκτείνει» με τον ίδιο τρόπο, ο Μπερλουσκόνι φέτος τον Αύγουστο, για να πατάξει τους «λαθρομετανάστες», ο κεντροαριστερός Πρόντι το Γενάρη, για να λύσει το πρόβλημα των σκουπιδιών στη Νάπολι, αλλά και ο Σαρκοζί προ τριετίας, για να «συμμαζέψει» τα ξεγεγερμένα παρισινά πρόσια.

Στην περίπτωση μας, οι φασίζουσες προτροπές των φιλελευθέρων ευτυχώς δεν εισακούστηκαν: δεδομένου και ότι η δική μας Αριστερά δεν περιορίστηκε σε αμείλικτες ανακοινώσεις, αλλά υποστήριξε την εξέγερση, ούτε οι διατάξεις του άρθρου 11 για απαγόρευση συγκεντρώσεων και διεθνή συνδρομή στην καταστολή ενεργοποιήθηκαν (όπως ζητήθηκε επίσης), ούτε ο στρατός επενέβη, αν και σε διάφορα στρατόπεδα μοιράστηκαν πλαστικές σφαίρες και καλλιεργήθηκε η ένταση που αρμόζει σε καθεστώς έκτακτης ανάγκης (βλ. καταγγελία του Δικτύου Ελεύθερων Φαντάρων «Σπάρτακος»).

Είναι εμφανές, ωστόσο, ότι το φάσμα των αυταρχικών λύσεων που θεωρούνται θεμιτές ολοένα και απλώνει η επαπειλούμενη, εδώ και μέρες, κατάργηση του ασύλου με εισαγγελική απόφαση –κατ' εφαρμογή του νέου νόμου-πλασίου και κατά παράκαμψη της ακαδημαϊκής κοινότητας– δεν είναι παρά μια μόνο εκδοχή αυτής της τάσης. Τι χειρότερο θα μπορούσε άραγε να κάνει η Νέα Δημοκρατία, αν είχε άνεση μεγαλύτερη των 151 βουλευτών;

Η επανίδρυση του (αυταρχικού) κράτους πέρασε από τον εκσυγχρονισμό του;

Δεν υπάρχει εύκολη απάντηση στο παραπάνω ερώτημα. Στην όποια απάντηση, όμως, δεν μπορεί να μη συνεκτιμάται η ελευθερία (κατασταλτικών) κινήσεων που εξασφαλίζει στην κυβέρνηση η στάση του ΠΑΣΟΚ. Η εγνωσμένη, εξάλλου, επικινδυνότητα της παρούσας κυβέρνησης δεν επιτρέπει να της προσάψουμε την αποκλειστική ευθύνη για την ιλιγγιώδη αύξηση των επιπέδων κρατικής βίας, με τα γνωστά αποτελέσματα. Στην πραγματικότητα, και όποια κι αν ήταν κατά καιρούς η αποτελεσματικότητα των παραδοσιακών (και ειρηνικών...) μηχανισμών μαζικής χειραγωγής, η αναβάθμιση της οργανωμένης φυσικής βίας, η ένταση, η στρατιωτικοποίηση και η «επιστημονικοποίηση» της καταστολής², η εφαρμογή της μηδενικής ανοχής (ακόμα και χωρίς αυτή να διατυπώνεται επισήμως ως δόγμα)³ και η ασυδοσία των ένστολων Ράμπο, χαρακτήρισαν μια ολόκληρη περίοδο δώδεκα ετών, από τον «εκσυγχρονισμό» έως την «επανίδρυση» του κράτους. Χρειάστηκε να θυμηθούμε αυτές τις μέρες ότι η συγκρότηση του σώματος των Ειδικών Φρουρών και η στελέχωση του από αποφοίτους των Ειδικών Δυνάμεων ήταν πολιτική απόφαση του ΠΑΣΟΚ από το 1999⁴ και το σημαντικότερο, ότι ο εκσυγχρονισμός (και) της ελληνικής αστυνομίας υπήρξε εξόχως συμβατός με δολοφονίες...

Et puis on (Μπαίνουμε στο

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΝΙΑΤΗΣ

Βρισκόμαστε, ανεξάρτητα από την ένταση που διαγιγνώσκει κανείς, στο κέντρο μιας εξεγερσιακής διαδικασίας. Τα γεγονότα του τελευταίου εικοσαήμερου είναι πρωτοφανούς έντασης και ανοίγουν, για το λόγο αυτό, σοβαρά πεδία συζήτησης και αντιπαράθεσης στη σφαίρα του πολιτικού, πεδία που –ίσως για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια– δεν εξαντλούνται σε αναλύσεις κομματικής στρατηγικής. Το μεγάλο πανεκπαιδευτικό κίνημα του 2006 είχε σαφώς πιο σαφή χαρακτηριστικά τόσο ως προς τις διεκδικήσεις του όσο και ως προς την τακτική του. Η μεγάλη διαφορά της σημερινής συγκυρίας συνίσταται στον τρόπο που εκδηλώθηκε ο συγκρουσιακός της χαρακτήρας και κυρίως στους στόχους που το κίνημα θέτει, ή αδυνατεί να θέσει.

Δύο είναι τα χαρακτηριστικά εκείνα που διαφοροποιούν την εξέγερση των τελευταίων

ημερών, με όποιους όρους κι αν διαμορφώθηκε αυτή, από αντίστοιχες του πρόσφατου παρελθόντος. Πρώτον, νομιμοποιήθηκαν, και εξακολουθούν να νομιμοποιούνται, ιδιαίτερα στη συνείδηση των νέων, τακτικές αγωνιστικής δράσης που δεν σχετίζονται άμεσα με τις συντεταγμένες, οργανωμένες και, άρα, χειραγωγούμενες παραδοσιακές μορφές ριζοσπαστικής πάλης. Η αυτοοργάνωση, η έλλειψη σαφούς πολιτικής ανάλυσης πίσω από τις συγκρούσεις αλλά και ο συγκυριακός, εν πολλοίς, χαρακτήρας των πρόσφατων δράσεων –στοιχεία όχι απαραίτητα αρνητικά– καταμαρτυρούν την ιδιαίτερη μορφή των δράσεων αυτών. Δεύτερον, παρόλη τη συμμετοχή του συνόλου της Αριστεράς στις εξελίξεις, ο αναρχικός χώρος αναδείχθηκε σε ηγεμονική δύναμη και πολιορκητικό κριό της σύγκρουσης.

Πέρα από τις προβληματικές που μπορεί να θέτει αυτή η τελευταία διαπίστωση στη ριζοσπα-

στική Αριστερά, ανοίγει, ή θα έπρεπε να ανοίξει, μια συζήτηση για το ιδεολογικό περιεχόμενο του χώρου αυτού αλλά και για τα ίδια του τα όρια. Οι αναρχικές ομάδες που έδρασαν όλο αυτό το διάστημα επέδειξαν συγκλονιστική συνέπεια στην τακτική του «ανταρτοπολέμου» και απέδειξαν πως οι αντοχές τους δεν είναι τόσο περιορισμένες όσο πιστεύαμε. Η μαζικότητα των συγκρούσεων, τα πολλά τους μέτωπα και η συμμετοχή σε αυτές πλήθος νέων ανθρώπων, ιδιαίτερα ανηλίκων, αποδεικνύουν πως ο αναρχικός χώρος ούτε τόσο γκετοποιημένος είναι, ούτε τόσο «αιθεροβάμων». Όλο αυτό το πλήθος νέων που είχε ενεργή συμμετοχή στα γεγονότα ούτε μπορεί να δικαιολογηθεί ως οργανωμένο στο αναρχικό κίνημα, διότι τότε το αναρχικό κίνημα θα ήταν σημαντικός ρυθμιστής των πολιτικών εξελίξεων και πριν την 6η Δεκεμβρίου, αλλά ούτε μπορεί, αφελώς, να απαξιωθεί ως απολιτική μάζα που φλερτάρει με τον χουλιγκανισμό.

Δημοκρατία

περιπτώσεων ανθρώπων όπως ο Ηλίας Μέξη, ο Μάρκο Μπουλάτοβιτς, ο Νίκος Λεωνίδης, ο Μαρίνος Χριστόπουλος, ο Σεντγκάκ Σελνίκου και ο Ηρακλής Μαραγκάκης.

Η κατά ΠΑΣΟΚ επιβολή του Νόμου και της Τάξης

Ο Νόμος και η Τάξη, λοιπόν, ερπεδώθηκαν εκσυγχρονιστικώς, επανιδρυτικώς και ποικιλοτρόπως όλα αυτά τα χρόνια με τον πλέον αιματηρό τρόπο: η επιβολή τους δεν υπήρξε εξίσου αποτροπιαστική, ακόμα και εκείνες τις φορές που δεν στοίχιζε ανθρώπινες ζωές, αλλά στόχευε αποφασιστικά στον «εσωτερικό εχθρό» και τη «θωράκιση της δημοκρατίας». Οι παρακολουθήσεις τηλεφώνων αντιεξουσιαστών και αριστερών, οι απαγωγές πακιστανών μεταναστών, η ασυνάρτητη κουκουλολογία και η στοχοποίηση του ΣΥΡΙΖΑ που συνδέθηκαν με τις λαμπρές θητείες Βουλγαράκη και Πολύδωρα, προλογίστηκαν από επιτεύγματα αναλόγου κάλλους. Και ειδικά ο πασοκικός εκσυγχρονισμός, φέρει αρκετά παράσημα: των συλλήψεων στις διαδηλώσεις κατά του ΑΣΕΠ και των δικαστηρίων βάσει του «μαθητικού ιδιώνυμου» (Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου 1999 κατά των καταλήψεων) των αγροτοδικείων της περιόδου 1996-2003 των απαγορεύσεων απεργιών ως παρανόμων και καταχρηστικών και της επιστράτευσης απεργών της απαγόρευσης της συγκέντρωσης ενάντια στην επίσκεψη Κλίντον και την άγρια καταστολή της διαδήλωσης της 19ης Νοεμβρίου του '99 των δύο αντιτρομοκρατικών

νόμων⁴, πριν και μετά το «ορόσημο» της 11/9 και παρά την αντίθεση σημαντικής μερίδας του νομικού κόσμου για σωρεία διατάξεων (καταθέσεις ανωνύμων μαρτύρων, κατάργηση ενόρκων, χρήση DNA, αναβάθμιση των τεχνικών παρακολούθησης, νομιμοποίηση χαφιεδισμού, επέκταση κακουργημάτων διατάξεων, αποπολιτικοποίηση/υπαγωγή της αντισυνημτικής βίας στη σφαίρα του «οργανωμένου εγκλήματος») της βραβευμένης από το FBI «εξάρθρωσης της τρομοκρατίας», μέσω της ακύρωσης στοιχειωδών δημοκρατικών εγγυήσεων (ανάκριση ετοιμοθάνατου κρατούμενου, έκτακτη νομοθεσία, εξοντωτικές συνθήκες κράτησης, αποπολιτικοποίηση της δράσης και ηθική εξόντωση κατηγορουμένων, στοχοποίηση του κινήματος αλληλεγγύης, δίωξη «συνήθων υπόπτων», ξεσάλωμα εγχώριων και διεθνών μυστικών υπηρεσιών, «επιστράτευση» ΜΜΕ) του κατασταλτικού οργάνου ενάντια στις διαδηλώσεις κατά το εξάμηνο της ελληνικής προεδρίας το 2003, με τη ρίψη τόνων χημικών απαγορευμένων σε συνθήκες πολέμου και την κατασκευή ενόχων (βλ. το «φύτεμα» μολότοφ στο σάκο του ακτιβιστή Σάιμον Τσάιμαν που κατέγραψε η ΕΤ3) της –ακριβοπληρωμένης– ολυμπιακής κατασταλτικής υστερίας του 2004, που εγκατέστησε μόνιμα, αν και παράνομα, δεκάδες κάμερες και «νομιμοποίησε» τη διεθνή συνεργασία μυστικών υπηρεσιών στο όνομα της ασφάλειας⁵. Κι όλα αυτά είναι τα πιο «χοντρά». Πόσο δύσκολο, αλήθεια, να θυμηθεί κανείς το αίτημα του ΠΑΣΟΚ του '70 ΜΑΤ

και ΜΕΑ να διαλυθούν –προτού, βεβαίως, οι πρώτες κυβερνήσεις της «αλλαγής» αναβαθμίσουν τη δράση τους;

Να εξαρθρώσουμε την κρατική τρομοκρατία

Αν το παραπάνω είναι το περίγραμμα μιας αυταρχικής στροφής που συντελείται εδώ και περισσότερο από μια δεκαετία, τόσο μέσω της αναβάθμισης του νομικού οπλοστασίου και του κατασταλτικού ρεπερτορίου του κράτους όσο και μέσω της αύξησης της ωμής και ασύδοτης βίας πάνοπλων –και καθόλου μεμονωμένων– μπάτσων, το πιο σημαντικό συμπέρασμα είναι ότι η στροφή αυτή δοκιμάστηκε και εμπειρώθηκε στα πιο αδύναμα τμήματα της κοινωνίας και τους πιο μειοψηφικούς ριζοσπαστικούς πολιτικούς χώρους, ώστε σήμερα να φτάσουμε στην ταυτοποίηση των εξεγερμένων μαθητών και φοιτητών με τους «εχθρούς του πολιτεύματος» και τις απίθανες επιθέσεις κατά του ΣΥΡΙΖΑ. Σ' αυτές τις συνθήκες, οποιαδήποτε αμυντική στάση ουσιαστικά ακυρώνει μια εξέγερση που «τα θέλει όλα πίσω» και διεκδικεί έναν συστηματικά συρρικνούμενο χώρο ελευθερίας. Σ' αυτές λοιπόν τις συνθήκες, τα αιτήματα για άμεση απελευθέρωση όλων των συλληφθέντων, αφοπλισμό της αστυνομίας, κατάργηση των τρομονόμων, μη εφαρμογή των διεθνών τρομοσυμβάσεων και απαγόρευση της χρήσης χημικών, αποτελούν στοιχειώδεις κινήσεις υπέρ της ελευθερίας που προϋποθέτει η διεκδίκηση μιας άλλης κοινωνίας, αλλά και

αναγκαία μέτρα κατά της αποκτηνωσης αυτών που ο Ισοκράτης πρώτος –και προσφυώς– αποκάλεσε μπάτσους, γουρούνια, δολοφόνους.

1. Στο ίδιο κλίμα, άλλωστε, ο έτερος Καππαδόκης Ανδριανόπουλος εναπέθετε όλες τις ελπίδες του στο κατά τα άλλα επάρατο κράτος, γρυλλίζοντας «*Τσακίστε, επιτέλους, την αναρχία*».
2. Χαρακτηριστική της τάσης εκχώρησης της καταστολής σε «ειδικούς»-τεχνοκράτες είναι η συγκρότηση του υπό κρατική εποπτεία Κέντρου Μελετών Ασφάλειας (ΚΕΜΕΑ).
3. Βλ. ενεργοποίηση του Συμβουλίου Πρόληψης Εγκληματικότητας απ' το 1999 και μετονομασία του σε «Συμβούλιο Πρόληψης Παραβατικότητας», με προφανείς α) τη διεύρυνση της δικαιοδοσίας του στην κατεύθυνση της μηδενικής ανοχής στη μικρή παραβατικότητα και β) την προσπάθεια απόσπασης της κοινωνικής συναίνεσης στο έργο της ασφάλειας, διά της ταύτισης των συμφερόντων (κατασταλτικού) κράτους και κοινωνίας.
4. Σημαντική η παρατήρηση του Δ. Μπελαντή ότι μέχρι την κατίσχυση των εκσυγχρονιστών στο εσωκομματικό πεδίο, το ΠΑΣΟΚ απέρριπτε μετά βδελυγμίας τους αντιτρομοκρατικούς νόμους που εισηγήει η Νέα Δημοκρατία, εκτιμώντας ότι αποτελούν επαναφορά του διαβόητου ν. 509.
5. Η διαχρονική και διαρκώς αναβαθμιζόμενη διεθνής συνεργασία για την αντιμετώπιση του «εσωτερικού εχθρού», οι αποφάσεις για καταγραφή και αρχειοθέτηση τηλεφωνικών συνδιαλέξεων και ηλεκτρονικών μηνυμάτων και η μετάβαση από την «κούρσα των εξοπλισμών» στην «κούρσα της τεχνολογίας» (με προφανείς τις οικονομικές διαστάσεις), δεν μπορούν εδώ να αναλυθούν, χρειάζεται όμως να αναφερθούν: η εγχώρια κατασταλτική μηχανή τα πάει περίφημα και μόνη της, σε κάθε περίπτωση ωστόσο δεν είναι μόνη της.

s'engage on voit

χωρό κι ύστερα βλέπουμε)

Αντίθετα, ο αναρχικός χώρος έδειξε τις πραγματικές του δυνατότητες στο πεδίο της σύγκρουσης, ενώ δεν κατάφερε να κεφαλαιοποιήσει αυτή τη συγκρουσιακή του ηγεμονία στο επίπεδο της ιδεολογίας. Φλερτάροντας με τα όριά του, δεν κατάφερε, ακόμη τουλάχιστον, να συμπυκνώσει τη δράση του σε πολιτικά επιχειρήματα που να ξεπερνούν το επίπεδο της συνθηματολογίας και να του επιτρέψουν να πείσει, αν βεβαίως το επιθυμεί, για το ηθικώς ορθόν της δράσης του. Επιπλέον, δεν κατόρθωσε να θέσει συγκεκριμένα πολιτικά αιτήματα, τα οποία να λειτουργούν είτε ως «εργαλεία» συσπείρωσης, είτε ως μοχλοί πίεσης στο «επίσημο» πολιτικό σκηνικό. Όπως εύστοχα επισημαίνει ο Χόμπσμπωουμ, «το βασικό ατού του αναρχισμού δεν είναι πνευματικό αλλά συναισθηματικό», δεν βασίζεται επομένως σε μια ορθολογική ανάγνωση των πραγματικών όρων της σύγκρουσης παρά συμμετέχει σ' αυτήν σαν από

καθήκον. Όλη αυτή η τακτική, όμως, αδυνατεί να δώσει στη συγκρουσιακή δράση μια αυθεντική επαναστατική κατεύθυνση, η οποία μπορεί, αφενός, να δικαιολογήσει τις πιθανές ακρότητες νοηματοδοτώντας τις, αλλά και, αφετέρου, να συσπειρώσει γύρω από τη συγκρουσιακή διαδικασία κομμάτια της κοινωνίας που δεν θεωρούν τη σύγκρουση άμεση συνιστώσα της αντίστασης. Ανεξαρτήτως από το εάν και κατά πόσον αιτιολογούνται ή, ακόμη περισσότερο, δικαιολογούνται οι καταστροφές της πρόσφατης εξέγερσης, εκείνο που ακόμη «στοιχειώνει» το αναρχικό κίνημα και το εγκλωβίζει σε συμβολικές δράσεις που δεν ξεπερνούν το τυχαίο και το συγκυριακό είναι η γραμμή του *on s'engage et puis on voit* (μπαίνουμε στο χορό κι ύστερα βλέπουμε), μια γραμμή που σηματοδοτεί τόσο την αυθόρμητη πλευρά της σύγκρουσης, όσο και τον αμήχανο και συχνά ανορθολογικό χαρακτήρα της. Το κεντρικό πρόβλημα, άρα, που αναδεικνύεται από

τη συγκυρία είναι: «και μετά τι;». Όταν οι καταστροφές διορθωθούν, όταν σιγήσει το κίνημα κι όταν η νεολαία εξαντληθεί υπό το βάρος των υπερβολικών της υποχρεώσεων, τι τελικά θα μείνει στη συλλογική μνήμη πέρα, ίσως, από μια γενικευμένη αναμπουμπούλα; Πώς μπορεί να δωθεί νόημα ακόμη και στη βία και, κυρίως, πώς μπορεί η συγκυρία να γονιμοποιηθεί και να ανοίξει στο κατεχοχην πολιτικό πεδίο, εκείνο της ιδεολογίας, νέες προοπτικές δράσης και πάλης που να εφορμούνται από επαναστατικά προτάγματα; Η «τακτοποίηση» του αναρχικού κινήματος είναι υπόθεση καθαρά δική του. Οποιαδήποτε άλλη τακτική καταστρατηγεί τις ίδιες τις αρχές της ελευθερίας. Όμως για εμάς, τους «απέξω», θα ισχύει πάντα η σκέψη του Προυντόν: «Όπως ο άνθρωπος αναζητεί τη δικαιοσύνη στην ισότητα, έτσι και η κοινωνία αναζητεί την τάξη στην αναρχία».

De revolutionibus (περί των εξεγέρσεων) ή ο φόβος της Αριστεράς μπροστά στα κοινωνικά πέναλτι

Μια πανελλαδική κοινωνική εξέγερση

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΕΛΑΝΤΗΣ

Ζούμε τις τελευταίες ημέρες μια γενικευμένη κοινωνική εξέγερση σε πανεθνική κλίμακα, μια εξέγερση που ζεσταίνει αλλά και φοβίζει χιλιάδες ψυχές. Ο αριθμός των μετεχόντων (αρκετές χιλιάδες), η κλιμάκωση της βίαιης σύγκρουσης, η ανασφάλεια των κρατούντων δείχνει ακριβώς ότι περί αυτού πρόκειται και όχι για μια επανάληψη των συγκρούσεων ΜΑΤ και «κουκουλοφόρων». Ο συνασπισμός εξουσίας φοβάται όχι τόσο γι' αυτό που γίνεται αλλά για αυτό που προσιωνίζεται στο κοντινό μέλλον. Ακόμη και τα κανάλια, παρά τον δεδομένο ιδεολογικό τους ρόλο ως «κέρβερων του καθεστώτος» (Αλτουσέρ), αντιλαμβάνονται ότι συμβαίνει κάτι ποιοτικά καινούριο. Ο Πρετεντέρης μιλά στις 8/12 για «μαζικό κίνημα κουκουλοφόρων» («Ανατροπή»). Τι γίνεται, όμως, με την Αριστερά; Στην μια εκδοχή της, το ΚΚΕ, βλέπει παντού προβοκάτορες, κινούμενους από τον κρατικό μηχανισμό και «τυφλή βία» που θάλαπτε το λαϊκό κίνημα – συν τον «ανώμαλο» ρόλο του ΣΥΡΙΖΑ. Όσοι δεν είναι προβοκάτορες, είναι «παραπλανημένοι». Αυτή τη γραμμή είχε το ΚΚΕ πάντοτε απέναντι σε βίαιες συγκρούσεις, τις οποίες δεν έλεγχε (Πολυτεχνείο '73 και 350 προβοκάτορες, καταλήψεις '79, ματαίωση της πορείας για Καλτεζά τον Νοέμβριο 1985). Για το ΚΚΕ ασφαλής εκδήλωση του λαϊκού κινήματος είναι αποκλειστικά οι ελεγχόμενες από αυτό πορείες και κινητοποιήσεις. Ακόμη και η όντως αγωνιστική στάση που επέδειξε στη Γιουγκοσλαβία, στους λιμενεργάτες κ.λπ. (και με βίαιες συγκρούσεις) είναι κάτι που μάλλον το απωθεί από την κομματική του ιστορία. Στην άλλη εκδοχή της, τον ΣΥΡΙΖΑ, η γραμμή είναι ορθότερη και πιο ισορροπημένη έναντι της παρούσας κοινωνικής εξέγερσης (δηλώσεις Τσίπρα στις 8/12). Δεν καταδικάζει αλλά και δεν υποθετεί τα «έκτροπα», ενώ αναγνωρίζει τα γεγονότα ως εξέγερση. Παραμένει, όμως, ως πρόβλημα ιδίως εν όψει των δηλώσεων Αλαβάνου η σχολαστική εμμονή στην διάκριση «ειρηνικών» και «βίαιων μορφών» (σαν να μην είναι οι ίδιοι οι ειρηνικοί διαδηλωτές του πρωινού οι ίδιοι πάνω κάτω με τους «κουκουλοφόρους» της νύχτας ή έστω δεν εκπροσωπούνται οι πρωϊνοί στις πρακτικές των βραδινών). Η έμφαση στον διαχωρισμό είναι απότοκη του στρατηγικού μεταρρυθμισμού του ΣΥΝ παρά την αριστερή του στροφή μετά το 2004. Κυρίως, όμως, δεν βλέπει την καθολικότητα των μορφών της εξέγερσης και διστάζει έναντι της άρσης της αστικής νομιμότητας (άλλωστε, η βία

που ασκείται μέχρι σήμερα είναι χαμηλής κλίμακας και είναι συχνά αμυντική). Με αυτό τον τρόπο, αν και ορθώς δεν συμψηφίζει τις ανόμιες αντιτιθέμενες μορφές βίας, χάνει την μεγάλη κοινωνική εικόνα από τα μάτια του. Είναι άστοχη η παρατήρηση ηγετικών στελεχών του ΣΥΝ ότι «η Αριστερά είναι με τα ειρηνικά συλλαλητήρια» και δεν «φορά κουκούλες». Όταν η Αριστερά αποπειράθηκε να σπάσει την απαγόρευση στην επίσκεψη Κλίντον στις 19.11.1999, δεν ήταν με την αναπόφευκτη βία και την αμφισβήτηση της νομιμότητας; Όταν η Αριστερά αμφισβήτησε τον διαγωνισμό Αρσένη, δεν ήταν αντικειμενικά «υποκινητής της βίας»; Το σύνδρομο της «μη βίας» κυνηγά την Αριστερά (ως να ήταν οπαδός του Γκάντι) και την ωθεί να διαφοροποιείται συχνά από το πραγματικό κίνημα. Βλέπετε, μια φορά που η Αριστερά χρησιμοποίησε μαζικά την βία (στον Εμφύλιο) έχασε. Και από τότε, ιδεολογικά que victis. Όποιος καεί στον χυλό, φουά και το γαούρι.

Ποιο είναι το κοινωνικό υλικό της εξέγερσης ή περί «μαζοκουκουλοφόρων»

Η δολοφονία του Αλέξη στις 6/12 ήταν ο καταλύτης μιας σύνθετης κοινωνικής διαδικασίας. Αφενός μεν η αποκρουστική δολοφονική κρατική καταστολή βιώθηκε πολύ σωστά ως γενικευμένη επίθεση του κράτους στη νεολαία. Σε αυτή την κλίμακα, αξίζει να σημειωθεί ότι η γενικευμένη και διαρκώς ατιμώρητη αστυνομική βία απέναντι σε νέους, μετανάστες, εργάτες, φυλακισμένους κ.ά. βιώνεται με ιδιαίτερη ένταση από την όλη νεολαία ως κοινωνική κατηγορία και όχι μόνο από τους «συμμαθητές» του άτυχου Αλέξη. Και βιώνεται ως η κορωνίδα της κοινωνικής καταπίεσης. Ας θυμηθούμε εδώ για άλλη μια φορά: η νεολαία δεν ορίζεται κυρίως από την ταξική της προέλευση αλλά από την ένταξή της στους ιδεολογικούς και αναπαραγωγικούς μηχανισμούς του αστικού κράτους. Τουτέστιν έχει ενιαία ιδεολογικά χαρακτηριστικά κατά βάση και μπορεί να δράσει υπό ορισμένες συνθήκες ως *αυτόνομη κοινωνική κατηγορία/δύναμη* σύμφωνα με την εργατική τάξη. Ιδίως, η επίθεση των κατασταλτικών μηχανισμών στη νεολαία τείνει πάντοτε να την ενοποιεί σε ριζοσπαστική κατεύθυνση. Προσπαθούν να μας κάνουν να ξεχάσουμε τι σημαίνει «κρατική» και «αστυνομική βία» οι καναλάνθρωποι σε διατεταγμένη υπηρεσία. Δεν είναι τυχαίο ότι το περι-

στατικό προσπαθεί να απομονωθεί από την λογική «νόμου και τάξης» των ΝΔ-ΠΑΣΟΚ και να παρουσιαστεί ως έργο ενός άφρονος ψυχοδιαταραγμένου ειδικού φρουρού (Πρετεντέρης στις 8/12). Η κατασταλτική διάσταση κόντρα στις μολυσμένες περιοχές (Εξάρχεια), ο αντινεολαϊστικός ρατσισμός, το λασκάρισμα στη χρήση των πυροβόλων όπλων, όλα αυτά αποσιωπώνται για να μείνει ο μεμονωμένος άφρων αστυνομικός (κατά τους άφρονες αξιωματικούς της χούντας).

Από την άλλη πλευρά, στην εξέγερση μετέχουν και τμήματα της νεολαίας που δεν έχουν καμία σχέση με τους «συμμαθητές του Αλέξη» και την παμμαθητική αλληλεγγύη. *Πρόκειται, για στρώματα της νεολαίας που έχουν αρχίσει να μπαίνουν στα γρανάζια της καπιταλιστικής παραγωγής και οικονομίας (εργατική και άνεργη νεολαία), με μισθούς δουλείας, με ανύπαρκτες εργασιακές και συνδικαλιστικές σχέσεις, στο έλεος της εργοδοτικής κτηνωδία.* Η «γενιά των 700 ευρώ», των stage και της αμείλικτης εργατικής μαθητείας βιώθει τώρα ότι είναι και στο στόχαστρο του κάθε αστυνομικού. Η αντίδρασή της δεν μπορεί παρά να είναι στοιχειακά βίαιη, αφού *δομικά βίαιες (βλ. και σε Agnoli, Johann Galtung κ.ά.) είναι οι καθημερινές συνθήκες εργασιακής και κοινωνικής της ύπαρξης:* εργασιακός νομαδισμός, υποαπασχόληση, ανεργία, εργασία-λάστιχο, εντατική υπερεκμετάλλευση.

Την στιγμή που οι ίδιοι οι μαθητές μπαίνουν στη σύγκρουση, πώς θα ήταν δυνατό τα στρώματα της εργατικής νεολαίας να μην εκφράσουν έντονα και βίαια την οργή τους για τις κοινωνικές συνθήκες ύπαρξής τους;

Πώς είναι δυνατό το πιο «πατημένο» κομμάτι της νεολαίας και της εργατικής τάξης ταυτόχρονα να φερθεί με όρους *savoir vivre*; Πώς είναι δυνατό να σεβαστεί τον κόσμο των *υλικών εμπορευμάτων* – τα οποία καθημερινά προάγει η πιστωτικά πλαστοποιημένη ζήτηση και οι διαφημιστικοί μηχανισμοί – όταν η ίδια η ζωή του δεν είναι παρά ένα κακοπληρωμένο εμπόρευμα; Πώς μπορούμε ως εισαγγελείς να καταδικάζουμε την καταστροφή εμπορευμάτων και επιχειρήσεων, όταν δεν έχουμε κάτι πειστικό να προτείνουμε για την κακοποίηση ή και την αφαίρεση των ανθρώπινων ζώων; Αυτό δεν σημαίνει μίσος ή αδιαφορία για τους άτυχους μικρομαγαζάτορες αλλά σημαίνει ότι πρέπει να προτάξουμε την αναλυτική κοινωνική εξήγηση (με τα εργαλεία του κριτικού μαρξισμού).

Επιπλέον, πέρα από την γενική αντίθεση στη μορφή εμπόρευμα υπάρχει και η μεγάλη αναντιστοιχία για την περιθωριοποιημένη

νεολαία ανάμεσα στην επιθυμία για το εμπόρευμα που γεννούν οι διαφημιστικοί μηχανισμοί και στην ακύρωση της επιθυμίας που γεννά ο χαμηλός μισθός. *Η βία, η απαλλοτρίωση είναι και παιδιά της ματαίωσης.*

Δεν είναι τυχαίο που ακόμη και μισθωτοί χωρίς πολιτική παιδεία χαίρονται για αυτό το μεγάλο κοινωνικό ξέσπασμα και δεν το συμπληφίζουν με τις ζημιές. Είναι το ταξικό ένστικτο που τους καθοδηγεί. Κρίση, λιτότητα, σκάνδαλα, «πάτημα» των κάτω, όλα αυτά έψαχναν μια αφορμή για να οδηγήσουν στην έκρηξη. Και ιδού η Ρόδος!

Η γενικότερη πολιτική κρίση και η εξέγερση

Γόνιμο έδαφος για την εξέγερση στάθηκε η γενική κρίση διακυβέρνησης της τελευταίας διετίας. Τα σκάνδαλα, ο πρωτοφανής αυταρχισμός (υποκλοπές, πακιστανοί, κ.ά.), η αδυναμία του δικομματισμού να διατηρήσει την παλιά του αίγλη, λειτουργούν υποσκάπτοντας την κοινή μήτρα των αστικών κυβερνητικών κομμάτων (ΝΔ-ΠΑΣΟΚ). Οι εναλλακτικές με το ΛΑΟΣ ή τμήμα της Αριστεράς ή με συγκυβέρνηση ΠΑΣΟΚ-ΝΔ δεν είναι ακόμη ώριμες και το σύστημα πολιτικής εκπροσώπησης φαίνεται οριακά να εξασθενεί.

Σε αυτό το πλαίσιο μεγάλο τμήμα των μισθωτών και της νεολαίας στρέφονται κυρίως στην «ασαφή ψήφο» ή περιορισμένα στην Αριστερά (ιδίως τον ΣΥΡΙΖΑ). Ο ΣΥΡΙΖΑ θα μπορούσε να καλύψει αυτή την αποστολή αν έπειθε ότι είναι κάτι ριζικά διαφορετικό. Ακόμη δεν το έχει πετύχει. Τα κόμματα (αστικά αλλά εν μέρει και αριστερά) βιώνουν ένα ναδίρ αναξιοπιστίας στην κοινωνία.

Εάν τα πράγματα έχουν έτσι, εξηγείται η αδυναμία σημαντικής επιρροής των κομμάτων στο «ξέσπασμα» και το βάθεμα της πολιτικής κρίσης μέσα από το «ξέσπασμα». Αυτό, αν δεν αναταχθεί από την κινηματική Αριστερά, μπορεί να οδηγήσει σε μια κρίσιμη διχοτομία κινήματος και Αριστεράς, ακόμη και σε δεξιά ριζοσπαστικοποίηση τμημάτων του κινήματος λόγω των πιο ανώριμων όψεών του.

Παρόμοιες κοινωνικές εξεγέρσεις, αν πολιτικοποιηθούν – χωρίς να χεραγωγηθούν – από την Αριστερά, θα μπορούσαν όντως να τρέψουν την κρίση διακυβέρνησης σε ηγεμονική πολιτική κρίση, δηλαδή σε κρίση του πολιτικού συστήματος και των μηχανισμών του. Όχι πρωτοφανής βία λοιπόν αλλά πρωτοφανής απονομιμοποίηση της αστικής ηγεμονίας και διαχείρισης σε ένα σημαντικό τμήμα της κοινωνίας.

Ο ΣΥΡΙΖΑ και το πολιτικό σύστημα

Η εποχή μετά το καμένο «δένδρο» της οργής

Πώς μπορούν να ερμηνευτούν όσα συμβαίνουν τελευταία;

Όχι τόσο τα γεγονότα και τα συμπαρομαρτούντα της κοινωνικής έκρηξης, η οργή, οι διαδηλώσεις, τα σπασίματα, οι κινητοποιήσεις των μαθητών, η ριζοσπαστικοποίηση αλλά και η συντηρητικοποίηση του κόσμου, η εμφάνιση του προκαραϊάτου κ.λπ., όσο οι ίδιες οι αντιδράσεις του συνολικού πολιτικού συστήματος, και όχι μόνον κάποιων κομμάτων, απέναντι στα γεγονότα και κυρίως απέναντι σε έναν επίσημο κοινοβουλευτικό σχηματισμό, τον ΣΥΡΙΖΑ.

Τι είναι αυτές οι επιθέσεις νομιμοφροσύνης που εξαπολούνται πανταχόθεν; Αυτές οι εκκλήσεις πολιτικού καθωσπρεπισμού; Αυτές οι καταδίκες της βίας; Τι είναι αυτή η υστερική μέριμνα για την σωστή απόσταση που πρέπει να τηρηθεί και από τις υπερβολές της αστυνομίας αλλά και από τους «βανδαλισμούς» που υπέστησαν τα τοτέμ του καπιταλισμού (τράπεζες, μαγαζιά, εμπορικό κέντρο της Αθήνας, τουριστική κίνηση, το χριστουγεννιάτικο δέντρο στο Σύνταγμα κ.λπ.); Τι να σημαίνει άραγε αυτή η επανεγγραφή του ΚΚΕ στον σκληρό πυρήνα του κοινοβουλευτισμού; Αυτή η ξαφνική συμπάθεια του πολιτικού συστήματος για τις κινητοποιήσεις και τις διαδηλώσεις του ΠΑΜΕ;

Ίσως είναι η μόνη φορά, από το 1974, που ο χώρος της ανανεωτικής και ριζοσπαστικής Αριστεράς βρίσκεται στο στόχαστρο του πολιτικού και ιδεολογικού μηχανισμού του κράτους που φέρει τον τίτλο «Κοινοβουλευτική Δημοκρατία». Στην αρχή, ο χώρος του πάλοι ποτέ ΚΚΕ εσωτερικού και κατόπιν ο χώρος του Συνασπισμού χαρακτηρίζονταν ως τα «καλά παιδιά» της Αριστεράς, ο «χαμογελαστός κομμουνισμός», ο «σοσιαλισμός με ανθρώπινο πρόσωπο», η «σύγχρονη και υπεύθυνη μεταρρυθμιστική δύναμη», οι «ευρωπαϊστές». Στη συνέχεια, ήδη από το 2004, με ενδιάμεση στάση τις ημέρες και τα έργα του Πολύδωρα και κυρίως το τελευταίο εξάμηνο, ο χώρος αυτός έγινε το «μαύρο πρόβατο» του κοινοβουλευτισμού, οι «λαϊκιστές» που χαϊδεύουν τα αυτιά των «ταραξιών», οι «καιροσκοποι», οι «ψηφοθήρες», οι «ανεύθυνοι» που εκλέξανε ένα «παιδαρέλι» για πρόεδρο του ΣΥΝ, οι «υποκριτές» που μιλάνε για τον νεοφιλελευθερισμό την στιγμή που ο πρόεδρος της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΣΥΡΙΖΑ έχει τα περισσότερα περιουσιακά στοιχεία από κάθε άλλο βουλευτή, οι «τεμπέληδες – γόνοι» αστικών οικογενειών που το παίζουν επαναστάτες, οι «ψευτοοικολόγοι» που «καταστρέφουν» τις δουλειές των εργατών του Βωβού κ.λπ.

Η αρχή της επίθεσης τοποθετεί-

ται μαζί με τις δημοσκοπήσεις της προηγούμενης περιόδου, όπου ο ΣΥΡΙΖΑ εμφάνισε ποσοστά της τάξεως του 20%. Όμως δεν φαίνεται να φόβισε το ύψος του ποσοστού μόνο, αλλά και ο συνδυασμός του ποσοστού με την κινηματική-πολιτική γλώσσα του ΣΥΡΙΖΑ, την κρισιτική κατάσταση των δυο αστικών κομμάτων και την χρηματοπιστωτική κρίση. Αυτό το μείγμα κοινωνικής δυναμικής, αριστερο-κινηματικού λόγου (έστω και χωρίς πρόγραμμα – άλλωστε ποιο κόμμα έχει πρόγραμμα;) και απαξίωσης των κυρίαρχων ιδεολογημάτων λόγω κρίσης, οδήγησε το πολιτικό σύστημα και το μεταπολιτευτικό κοινοβουλευτικό καθεστώς να πει «...σας χρειαζόμαστε για να αλλάξετε την κυβέρνηση και όχι για να αλλάξετε την κοινωνία...». Ο Μπαντού αναφέρει μια παρόμοια κατηγορία που εξαπολύθηκε από το κοινοβουλευτικό καθεστώς της Γαλλίας προς την κυβέρνηση του Μιτεράν, το 1981, όταν αυτή αποπειράθηκε να εφαρμόσει ένα ευρύ φάσμα εθνικοποιήσεων. Το γεγονός αυτό, ίσως, αποτέλεσε τη γενέθλια στιγμή της Κεντροαριστεράς και αποδεικνύει τις υλικές συνέπειες της λειτουργίας του πολιτικού-ιδεολογικού μηχανισμού που μεταμορφώνει τα συστατικά του μέρη, κόμματα, οργανώσεις και συνδικάτα.

Η ολοκλήρωση της επίθεσης εκτυλίσσεται στις μέρες μας, στην εποχή των Χριστουγέννων της Κατήφειας, της οικονομικής κρίσης και των «θανάτων» στις τάξεις των «εμποράκων». Και ενώ ο επίσημος κόσμος των «κοινωνικών εταίρων» δεν επιθυμεί τις διαδηλώσεις στο κέντρο της Αθήνας, αναγκάζεται να υποστηρίξει τις περιφρουρημένες παρελάσεις του ΠΑΜΕ, και τις περιφορές επιταφίων του ΚΚΕ.

Έτσι, η «Κοινοβουλευτική Δημοκρατία» και με αφορμή την κοινωνική εξέγερση επιχειρεί να θεμελιώσει έναν διπλό ιδεολογικό προσδιορισμό. Πρώτον, μας λέει πως τα όρια του μεταρρυθμισμού είναι η ομαλή αλλαγή της κυβέρνησης χωρίς την παραμικρή αναφορά στον κοινωνικό ανταγωνισμό και δεύτερον, μας υποδεικνύει ποιο είναι, γι' αυτήν, το πρότυπο του κινήματος. Φαίνεται πως για το σύστημα της πολιτικής εκπροσώπησης το πραγματικό κίνημα πρέπει να μοιάζει με τις καρικατούρες του ΚΚΕ.

Απέναντι σε αυτή τη νέα πραγματικότητα, όπου φαινομενικά διαλύεται το κράτος αλλά ουσιαστικά ισχυροποιείται η ιδεολογική λειτουργία του –την ώρα που ο κατασταλτικός μηχανισμός, πιθανά, έχει πραγματικό πρόβλημα νομιμοποίησης– πώς πρέπει να αντιδράσει ο ΣΥΡΙΖΑ;

Τώρα που η ανανεωτική και

Ινδονήσιοι φοιτητές στην κατάληψη του Κοινοβουλίου.

ριζοσπαστική Αριστερά αποκτά «ακροατήριο» σε νέες κοινωνικές κατηγορίες χρειάζεται ένας, νέου τύπου, δεσμός με τις μάζες. Ένας δεσμός που θα προστατεύσει το πολιτικό υποκείμενο ΣΥΡΙΖΑ από τον «μεταμορφισμό» των ιδεολογικών μηχανισμών και της εξουσίας και παράλληλα θα θίξει τον σκληρό πυρήνα της αστικής εκπροσώπησης, την αγορά της ψήφου. Στο πλαίσιο αυτό:

1. Δεν αρκεί Ο ΣΥΡΙΖΑ να «συνομιλεί» με τον κόσμο, δεν αρκεί να «αφουγκράζεται» τα προβλήματά του, δεν επαρκεί η καταγγελία του νεοφιλελευθερισμού. Χρειάζεται να κάνει πολιτική μαζί με τον κόσμο, με άμεσο τρόπο. Οι συνομιλίες με τα δεκαπενταμελή συμβούλια και μάλιστα εντός των αιθουσών του Κοινοβουλίου ήταν μια τέτοια πολιτική, η συλλογική υπογραφή από φίλους του Παναθηναϊκού ήταν, επίσης, μια τέτοια πολιτική. Χρειάζονται όμως και άλλες τέτοιες κινήσεις. Χρειάζεται η πολιτική μαζί με τον κόσμο των εμπορο-πάλληλων που υποφέρουν από τα συνεχή ωράρια, χρειάζεται η πολιτική μαζί με τους καταληψίες της ΓΣΕΕ, χρειάζεται η πολιτική μαζί με όλα τα πρωτοβάθμια σωματεία του προκαραϊάτου (κούριερ, μεταφορείς, σερβιτόροι κ.λπ.), χρειάζεται η πολιτική μαζί με τους εργαζόμενους του κατασκευαστικού τομέα, χρειάζεται η πολιτική μαζί με τους σπουδαστές των ΚΕΣ.

2. Απαιτείται, όμως, και ένας πολιτικός λόγος που βάλλει προς τον πολιτικό-ιδεολογικό μηχανισμό του κράτους. Και αυτό πολιτική για τις μάζες είναι γιατί οι μάζες «εγγράφονται» στους ιδεολογικούς μηχανισμούς. Χρειάζεται να υποστηριχθεί αυτό που κατακτήθηκε από την εποχή του Κοινωνικού Φόρουμ, οι ανοικτές διαδηλώσεις, η ετοιμότητα του κινήματος να δεχτεί το ξαφνικό κατέβασμα στους δρόμους. Χρειάζεται η στήριξη στον «ενεργητικό αριθμό των πολιτικών γεγονότων» που δημιουργεί ο ΣΥΡΙΖΑ (Μπασ-

ντιού) και όχι στον παθητικό αριθμό της κοινής γνώμης και των δημοσκοπήσεων. Η παρέμβαση στις φυλακές είναι ένα τέτοιο παράδειγμα πολιτικού γεγονότος.

3. Απαιτείται μια ιδεολογική επερώτηση - ξεμπρόστιασμα προς τον «κοινοβουλευτισμό» για το ποια είναι τα όριά του. Να αποκαλυφθούν τα όριά του, να προσβληθούν τα όριά του! Χρειάζεται μια υπέρβαση της φορμαλιστικής θεωρίας του δικοματισμού. Χρειάζεται μια ευθεία βολή προς το ΚΚΕ, όχι για τα σταλινικά χαρακτηριστικά του αλλά για εκείνα που το καθιστούν συστημικό κόμμα.

Τέλος, η παραπάνω τριπλή αναφορά στις μάζες θα πρέπει να συμπληρωθεί από μια θεσμική πρόταση. Μια πρόταση που θα θίξει όμως την αντιφατικότητα της αστικής πολιτικής. Επειδή πλησιάζουν οι Ευρωεκλογές, και οι ευρωπαίοι ηγέτες ήδη αναδιπλώνονται στον εθνικό τους σχηματισμό, εξαγγέλλοντας εθνικά προγράμματα αναθέρμανσης της οικονομίας, από τη μία, και άτολμες οριζόντιες πολιτικές, από την άλλη, ήρθε ο καιρός για τον ΣΥΡΙΖΑ να βγει επιθετικά. Να προτείνει την πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης, την απελευθέρωση της πολιτικής και όχι των αγορών. Όχι στη βάση του πεθαμένου Ευρωσυντάγματος, ούτε στη βάση της Συμφωνίας της Λισαβόνας. Η Ευρώπη πρέπει να ενοποιηθεί πολιτικά στη βάση των αναγκών των εργαζόμενων τάξεων. Τα κέρδη αναζητούν ασυμμετρικές ευκαιρίες. Οι πολιτικές της ανταγωνιστικότητας και οι νόμοι του συγκριτικού και του απόλυτου πλεονεκτήματος δημιουργούν οριστικές αναπτυξιακές πολώσεις. Τα κέρδη δεν προσφέρουν έδαφος για την πολιτική ενοποίηση. Ο ΣΥΡΙΖΑ να βγει να το πει ανοικτά στους εργαζόμενους. Δεν θα πρέπει να περιμένει κανείς τη δημιουργία του «ευρωπαϊκού λαού» για να επέλθει η ενοποίηση. Οι ανάγκες υπάρχουν πριν από τον όποιο «λαό».

ΠÉΤΡΟΣ ΣΤΑΪΡΟΥ

Περί βίας

ΜΟΥΣΗΣ ΜΠΟΥΝΤΟΥΡΙΔΗΣ

Υπάρχει πολύ βία σ' όλο τον κόσμο, σ' όλη την Ιστορία, μόλις πριν μια βδομάδα τη διώσαμε στους δρόμους, τις καταλήψεις, τους δημόσιους χώρους σχεδόν παντού στην Ελλάδα. Αλλά δεν είναι μόνο τα χτυπήματα, τα χημικά και τα δακρυγόνα ή οι φωτιές, που στοχεύουν σε σώματα, ψυχές και αντικείμενα. Βιάζεται ακόμη κι η ίδια σκέψη που αναζητά να συλλογιστεί τη βία. Όταν η «αστυνομία της σκέψης» (Μπαλιμπάρ) επιχειρεί να επιβάλλει να σκεφτόμαστε μόνο ό,τι εκείνη θέλει—την «τυφλή βία» των αναρχικών, τους βανδαλισμούς και τις καταστροφές των περιουσιών ή τη «συνωμοσία» ποιος ξέρει ποιων προδοκατόρων—ή μέχρι του σημείου που εκείνη θέλει—τη γενική και απροσδιόριστη «οικονομική κρίση» ή τα «κοινωνικά φαινόμενα» που σκόπημα μένουν αδιευκρίνιστα.

Για την ακρίβεια, το μόνο, στο οποίο θέλει (αυτή η ιδιότυπη *karma police*), να μας κάνει να στρέψουμε την προσοχή μας, είναι στις ιδιαίτερες συμπεριφορές των «ταραχοποιών», είτε μεμονωμένων ατόμων ή περιθωριακών ομάδων, που δρουν μ' έναν εκρηκτικό, παράλογο, αποκλίνοντα και παραβατικό τρόπο, σύμφωνα πάντα με τα κριτήρια της καθεστηκιάς τάξης. Να καταδικάσουμε, δηλαδή, την «υποκειμενική» βία σαν το μοναδικό υπεύθυνο για κάθε σύμπτωμα βίαιης κοινωνικής αναστάτωσης (άραγε αλλιώς θα θεωρηθούμε υποκινητές ή συνένοχοι;), αλλά να μη δούμε τίποτε πιο πέρα. Να μη δούμε τη «συστημική» ή «αντικειμενική» βία, που αδιάκοπα παράγει από μόνο του το σύστημα, μέσα από τις αποσκοπούμενες ή ανεξέλεγκτες συνέπειες της μεροληπτικής κυριαρχίας και των κοινωνι-

κά άδικων πολιτικών. Να μη δούμε ότι το πραγματικό γενεσιουργό αίτιο κάθε μορφής βίας—από τη «φυσική» και «υποκειμενική» ως την «ιδεολογική», τη «συμβολική» ή ακόμη και την «εκπαιδευτική» βία (Αρεντ και Μπουρντιέ)—βρίσκεται μέσα στις δομικές (ή «διαρθρωτικές», όπως σήμερα τους αρέσει να λένε) αντιφάσεις και αδιέξοδα του κυρίαρχου οικονομικού και πολιτικού συστήματος. Μέσα στην επέκταση της εργασιακής επισφάλειας, στη γενικευμένη αβεβαιότητα που αισθάνονται όλοι οι άνθρωποι—και κυρίως οι νέοι—για το παρόν, το μέλλον και τους χαμένους κόπους κι ελπίδες του παρελθόντος τους, στην ανελέητη εκμετάλλευση της γνωσιακής εργασίας, της ζωής, των συναισθημάτων, αλλά και των ιδίων των κοινωνικών δεσμών και σχέσεων, της αλληλεγγύης και του βιωματικού ιστού, που κρατά μαζί τον κόσμο, απέναντι στα λυσσαλέα μηχανεύματα της βάνουσης και αυταρχικής βιοπολιτικής εξουσίας, που επιχειρούν να τον καθυποτάξουν και να τον εκμεταλλευθούν ακόμη περισσότερο.

Το ζήτημα, επομένως, δεν είναι οι διαταραχές ή οι αποκλίσεις της υποκειμενικής βίας από μια εφησυχαστική ηρεμία, που αυθαίρετα και υποκριτικά θεωρείται σαν η στάθμη της κοινωνικής «κανονικότητας.» Το ζήτημα είναι, όπως λέει ο Σλάβοϊ Ζίζεκ, ότι η αντικειμενική βία αποτελεί το εγγενές χαρακτηριστικό αυτής της «κανονικότητας» και, γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, το σύστημα την κρατά άορατη, για να μπορεί να συντηρεί τα στάνταρ και τους κανόνες, στη βάση των οποίων θα καταδικάζει και θα διώκει την οποιαδήποτε εκδήλωση υποκειμενικής βίας. Αντί λοιπόν να ονειρεύονται συνωμοσίες, να βυσοδομούν αποδιοπο-

μπαίους τράγους και να προσπαθούν να φορτώσουν τις πέτρες ή τις βόμβες μολότοφ των ανυπεξουσιαστών στη δήθεν ανοχή (ή, όπως λένε, το «χάιδεμα») των πολιτικών αντπαλών τους, ας κοιτάξουν τις άπειρες φορές πιο ισχυρές, πιο φονικές, πιο αυτο-καταστροφικές «μαύρες τρύπες» του δικού τους συστήματος εξουσίας. Αυτοί είναι οι υπεύθυνοι.

Κι αυτή είναι η στρατηγική της απόκρυψης του Πραγματικού μέσα στην ίδια την πραγματικότητα—με τη λακανική έννοια των όρων. Μετά τον Καρλ Μαρξ, γνωρίζουμε πως το πραγματικό της θεμελιώδους λογικής του καπιταλισμού, η «αφαίρεση» της αυτοσυντηρούμενης κυκλοφορίας του κεφάλαιου μέσα από σολιψιστικές μορφές κερδοσκοπίας, συσσώρευσης και εκμετάλλευσης, είναι καλά κρυμμένο και αντεστραμμένο μέσα στην πραγματικότητα της υλικής παραγωγής και των κοινωνικών σχέσεων. Με τον ίδιο τρόπο και βαθμό, το πραγματικό της αντικειμενικής βίας είναι καλά κρυμμένο κάτω από το μονοπώλιο που ασκεί η κρατική εξουσία πάνω στη νομιμότητα χρήσης της βίας (Μαξ Βέμπερ).

Μ' άλλα λόγια, όπως έδειξε ο Βάλτερ Μπένγιαμιν στην «Κριτική της Βίας», κάτω από το νόμο, το δικαιο κι όλες τις συμβολαϊκές διαδικασίες βρίσκεται «επικρεμμένη»—όπως το έχει περιγράψει πολύ γλαφυρά ο Φώτης Τερζάκης, στον οποίον στηρίζονται κάποιες από τις επόμενες παρατηρήσεις—μια «αφηρημένη» μορφή βίας, η οποία είναι απαραίτητη, πρώτα, για να τα επιβάλει και, στη συνέχεια, για να τα διατηρήσει. Επομένως, η κρατική βία δεν είναι ένα κάποιο εξωτερικό συμπλήρωμα ή στηρίγμα του νόμου, αλλά αποτελεί την ίδια την ουσία του, έτσι όπως «αποκρυσταλλώνεται» μέσα στις υλικές διαδικασίες της κρατικής καταστολής και του αυταρχισμού. Επειδή λοιπόν η οποιαδήποτε μορφή βίας ή αντίστασης στην κρατική εξουσία θέτει επί τάπητος το δικαίωκό ζήτημα, είναι «δυνάμει φορέας επανανομοθέτησης», γι' αυτό το κράτος απαντά στην υποκειμενική βία με περισσότερη αντικειμενική βία, για να εξαλείψει το ενδεχόμενο ανάδυσης οποιαδήποτε άλλου πόλου συγκροτησιακής δύναμης.

Αυτός ακριβώς είναι ο προληπτικός, ιδρυτικός και διατηρητικός ρόλος της παραδοσιακής, κατεστημένης βίας, της «μυθικής βίας», όπως την αποκαλεί ο Μπένγιαμιν, «μυθικής» γιατί υπόρρητος σκοπός της είναι η μυθοποιητική απόκρυψη του αποκλειστικού και αυθαίρετου μονοπώλιου και δικαϊώματος χρήσης βίας μέσα στις διαδικασίες αυτονομμοποίησης του κράτους. Κι απέναντί του, βλέπει ο Μπένγιαμιν να αρθρώνεται η «θείκη βία», η βία που εκφράζει συλλογικά την κατακραυγή του λαού, την οργή για τις αδικίες της έννομης τάξης και των δεινών που υποφέρουν οι εξουσιαζόμενοι από τους εξουσιαστές τους,

την άμεση απαίτηση για δικαιοσύνη κι εκδίκηση—«φωνή λαού, οργή Θεού» γράφεται στην Αποκάλυψη, μας θυμίζει ο Ζίζεκ.

Ο Μπένγιαμιν δίνει, για την εποχή του, το παράδειγμα του λιντσαρίσματος, αλλά μήπως πιο σύγχρονες εκρήξεις «θείκης βίας» δεν είναι οι ταραχές στις φαβέλας του Ρίο ντε Τζανέιρο τη δεκαετία 1990 ή οι φυλετικές ταραχές στο Λος Άντζελες το 1992 ή στα προάστια του Παρισιού το 2005 ή ο φετινός ξεσηκωμός της νεολαίας στην Ιταλία (το εκπαιδευτικό «Κύμα») και στην Ελλάδα (η οργή για τη δολοφονία του Αλέξη Γρηγορόπουλου κι όλες οι άλλες παράλληλες διαμαρτυρίες που γίνονται αυτό τον καιρό σε διάφορα μέρη του κόσμου); Σ' όλα αυτά τα δραματικά συμβάντα, έγιναν σχεδόν βιβλικές καταστροφές, χύθηκε αίμα, κυνηγήθηκε, πόνεσε, έκλαψε πολύς κόσμος. Αλλά, όσο κι αν τα παπαγαλάκια του συστήματος μιλούν για συνωμοτικές ενέργειες ή για προσχεδιασμένους αντικοινωνικούς παροξυσμούς, ένα πράγμα είναι σίγουρο: ήταν μόνο τα μέσα έκφρασης μιας «ύστατης»—και μ' αυτή την έννοια «κυρίαρχης»—αγανάκτησης του λαού ότι «δεν αντέχει, δεν πάει άλλο», μέσα στερούμενα του οποιοδήποτε προμελετημένου πολιτικού στόχου (πέρα από την αλληλεγγύη και τη συστράτευση στο πλευρό τους λαϊκών κινημάτων ή άλλων οργανωμένων δυνάμεων). Ήταν μέσα χωρίς στόχο, σ' εξόφθαλμη αντίθεση με τους αυταρχικούς και καταπιεστικούς στόχους της κρατικής εξουσίας, που δεν διστάζει να χρησιμοποιεί το οποιοδήποτε μέσο για την υλοποίησή τους, ακόμη και τη δημόσια καταστροφάντηση, τους αποκλεισμούς ή τον κατατρεγμό των υπολήψεων και των συνειδήσεων όλων όσοι έχουν το θάρρος να αντιστέκονται απέναντί της. Τη στιγμή του ξεσηκωμού της «θείκης βίας», όπως επισημαίνει ο Μπένγιαμιν, το μόνο που κάνουν οι εξεγερμένοι είναι να παλέψουν με τις συνειδήσεις τους, «μέσα στη μοναξιά τους», για να βρουν αυθόρμητα, μόνοι τους, τον τρόπο να εκφράσουν την οργή και το δικίο τους. Και χωρίς να ακουμπούν στις πλάτες οποιαδήποτε «μεγάλου Άλλου» (ιστορικής νομοτέλειας ή θεσμικής κάλυψης), συμπληρώνει ο Ζίζεκ.

Αλλά αυτό ακριβώς δεν είναι το κάλεσμα της δημοκρατίας; Ναι, γιατί όπως τεκμηριώνουν με τη σκέψη και το έργο τους διανοητές σαν τον Αλέν Μπαντιού και τον Ζακ Ρανσιέρ, η γνήσια αλήθεια της δημοκρατίας βρίσκεται στη σύγκρουση μεταξύ των τακτοποιημένων μέσα στο δομημένο κοινωνικό κατεστημένο και των αποκλεισμένων και στερημένων κάθε δομικής «θέσης», που όμως, για το λόγο αυτό, μέσα από τους αγώνες τους για επιβίωση, γίνονται οι ενεργητικοί φορείς που ενοσκαρώνουν την αληθινή καθολικότητα στην κοινωνία.

ΕΝΤΟΣ ΕΠΟΧΗΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Δημοσθένης Αναγνωστόπουλος-Παπαδάτος, Γιάννης Αλμπάνης, Σίσυ Βελισσαρίου, Παναγιώτης Βαβός-Τουμπάνης, Κώστας Γαθρόγλου, Νίκος Γιαννόπουλος, Θοδωρής Δρίτσας, Μάκης Καθουριάρης, Πέτρος Καλκανδής, Θόδωρος Καραγιαννίδης, Κυριάκος Κατζουράκης, Τάσος Κουράκης, Χρήστος Λάσκος, Ελένη Μουγιόκου, Μάκης Μπαλαούρας, Νίκος Μπελαβίλας, Μωσής Μπουντουριδής, Βασίλης Πανάγου, Ελένη Πορτάλιου, Κώστας Σταμάτης

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Κώστας Αθανασίου, Τάσος Κορωνάκης, Χριστόφορος Παπαδόπουλος, Χρυσούλα Στέκα, Ευκλείδης Τσακαλώτος, Τασία Χριστοδουλοπούλου

ΔΙΟΡΘΩΣΗ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Νίκος Γιαννόπουλος

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΝΘΕΤΟΥ

Γρηγόρης Αποστολίδης, Αλέκος Χατζιδάκις

Κυκλοφορεί κάθε δεύτερη Κυριακή ως ένθετο στην εφημερίδα Εποχή.